

3. Свобода віросповідання під прицілом: російський терор на окупованих територіях Східної України. Аналітична доповідь / Інститут релігійної свободи. К., 2018. 21 с.
4. Резолюція A/RES/71/205 «Положение в области прав человека в Автономной Республике Крым и городе Севастополе (Украина)», принятая Генеральной Ассамблеей 19.12.2016 года. 2016. URL: undocs.org/ru/A/RES/71/205.
5. Резолюция A/RES/72/190 «Положение в области прав человека в Автономной Республике Крым и городе Севастополе, Украина», принятая Генеральной Ассамблеей 19.12.2017 года. 2017. URL: <https://undocs.org/ru/A/RES/72/190>.
6. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30.
7. Васін, М. С. Твоє право на свободу віросповідання. Посібник для віруючих, релігійних громад та посадових осіб органів влади. К.: ФОП Рожник Л. О., ПАКС, 2020. 37 с.
8. Релігійна свобода під загрозою: ВР прийняла проект №4128-д без обговорення з церквами. 2019. URL: <https://irs.in.ua/ua/2019-01-draft-law-legislation-ukraine-threats-to-religious-freedom>.
9. Релігійна організація вправі не міняти назву під час перереєстрації – роз'яснення Мін'юсту. 2017. URL: <https://www.irs.in.ua/ua/2017-clarification-on-title-of-religious-organizations>.

ЧОРНА В. В.,

здобувач

(Університет сучасних знань)

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.3-2.17>

ПАТРОНАТНІ СЛУЖБИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ, ОФІСУ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

В даній статті розкрито поняття патронатних служб Президента України, Офісу Президента України, виокремлено особливості патронатних служб Президента України, Офісу Президента України.

Виокремлено особливості патронатної служби Президента України: термін перебування на службі не може перевищувати терміну перебування Президента України на посаді та виконання ним своїх обов'язків; посади належать як до державних службовців, так і о осіб, що працюють за контрактом (трудовим договором), так і позаштатні працівники; характеризується центричністю підпорядкування лише Президенту України; мають особливий порядок відбору, призначення та перебування на службі; специфічний характер завдань та функцій працівників патронатних служб.

Патронатна служба Президента України – це професійна діяльність працівників постійно діючого допоміжного органу, що утворюється Президентом України з метою виконання організаційних, кадрових, правових, аналітичних, наукових, консультативних, комунікативних, експертних завдань, перебувають у підпорядкуванні Президента України на посадах державних службовців та осіб, що працюють за контрактом (трудовим договором).

Основним напрямком повноважень Керівника Апарату Офісу Президента України є урегулювання питань державної служби та організації роботи державних службовців та інших працівників в Офісі. Слід зазначити, що частина штатних одиниць, що обіймають посади в структурних підрозділах Офісу Президента України є посадами державної служби і посадами патронатної служби.

Акцентовано, що Законом України «Про державну службу» посади Керівника Офісу Президента України; заступники Керівника Офісу Президента України; представників Президента України; Кабінету Президента України; Кабінету Керівника Офісу Президента України; служби; директоратів; департаментів не віднесені ні до посад державної служби, ні до посад патронатної служби.

В той же час, на рівні підзаконних нормативно-правових актів міститься більш точний та широкий перелік посад осіб, які віднесені до патронатної служби Президента України, Офісу Президента України та до груп посад державних органів. Так, в додатку 2 постанови Кабінету Міністрів України «Про умови оплати праці працівників державних органів, на яких не поширюється дія Закону України «Про державну службу»».

Ключові слова: публічна служба, Президент України, патронатна служба, патронатний службовець, державна служба.

Chorna V. V. Patronage services of the President of Ukraine, the Office of the President of Ukraine

This article reveals the concept of patronage services of the President of Ukraine, the Office of the President of Ukraine, highlights the features of the patronage services of the President of Ukraine, the Office of the President of Ukraine.

The peculiarities of the patronage service of the President of Ukraine are singled out: the term of office may not exceed the term of office of the President of Ukraine and the performance of his duties; positions belong to both civil servants and persons working under a contract (employment contract), and freelancers; is characterized by the centrality of subordination only to the President of Ukraine; have a special procedure for selection, appointment and stay in the service; the specific nature of the tasks and functions of employees of patronage services.

The patronage service of the President of Ukraine is a professional activity of employees of a permanent subsidiary body formed by the President of Ukraine to perform organizational, personnel, legal, analytical, scientific, advisory, communicative, expert tasks subordinated to the President of Ukraine as civil servants and persons. working under a contract (employment contract).

The main direction of the powers of the Chief of Staff of the Office of the President of Ukraine is the settlement of civil service issues and the organization of work of civil servants and other employees in the Office. It should be noted that some of the staff units holding positions in the structural units of the Office of the President of Ukraine are civil service positions and patronage service positions. It is emphasized that the Law of Ukraine "On Civil Service" positions of Head of the Office of the President of Ukraine; Deputy Heads of the Office of the President of Ukraine; representatives of the President of Ukraine; The Cabinet of the President of Ukraine; Cabinet of the Head of the Office of the President of Ukraine; services; directorates; departments are not assigned to either civil service positions or patronage service positions.

At the same time, at the level of bylaws there is a more accurate and broad list of positions of persons who are assigned to the patronage service of the President of Ukraine, the Office of the President of Ukraine and groups of positions of state bodies. Thus, in Annex 2 of the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On the conditions of remuneration of employees of state bodies, which are not covered by the Law of Ukraine" On Civil Service".

Key words: public service, President of Ukraine, patronage service, patronage employee, civil service.

Однією з найбільш наближених осіб до Президента України є Керівник Офісу Президента України.

Керівник Офісу Президента України, його заступники призначаються на посади на строк повноважень Президента України і звільняються з посад Президентом України.

Адміністративно-правовий статус Першого помічника Президента України визначено пп. 12-13 Указу Президента України «Про Положення про Офіс Президента України».

Керівник Офісу Президента України виконує наступні повноваження: 1) здійснює загальне керівництво Офісом, спрямовує його діяльність на ефективне забезпечення здійснення Президентом України визначених Конституцією України повноважень, представляє Офіс у відносинах з іншими органами, підприємствами, установами та організаціями; 2) подає на підпис Президентові України проекти указів, розпоряджень Президента України, закони України, що надійшли на підпис, проекти пропозицій Президента України до законів для застосування щодо них права вето, конституційних подань, звернень Президента України до Конституційного Суду України, листів та інших документів, підписує додатки до актів Президента України; 3) вносить Президентові України пропозиції щодо призначення на посади, звільнення з посад заступників Керівника Офісу Президента України, Керівника Апарату Офісу Президента України, Прес-секретаря Президента України, представників Президента України, уповноважених Президента України; 4) координує діяльність заступників Керівника Офісу Президента України, Керівника Апарату Офісу Президента України, Прес-секретаря Президента України, представників Президента України, уповноважених Президента України, забезпечує координацію роботи структурних підрозділів Офісу; 5) забезпечує координацію роботи консультативних, дорадчих та інших утворених Президентом України допоміжних органів і служб, їх взаємодію зі структурними підрозділами Офісу; 6) організовує контроль за виконанням указів, розпоряджень Президента України; 7) визначає порядок відвідування громадянами та охорони адміністративних будинків і службових приміщень Офісу; 8) реалізовує в межах повноважень, визначених законодавством, державну політику у сфері охорони державної таємниці; 9) здійснює інші повноваження відповідно до законодавства.

Керівник Офісу Президента України в межах своєї компетенції видає розпорядження. Керівник Офісу Президента України несе персональну відповідальність за виконання покладених на Офіс завдань.

У разі тимчасової відсутності Керівника Офісу Президента України його повноваження виконує один із заступників Керівника Офісу Президента України, на якого тимчасове виконання повноважень покладено відповідним рішенням Керівника Офісу Президента України. Заступники Керівника Офісу Президента України забезпечують виконання покладених на Офіс завдань, виконують за дорученням Президента України, Керівника Офісу Президента України інші функції, а також спрямовують і координують роботу структурних підрозділів Офісу Президента України з виконання покладених на Президента України та Офіс Президента України завдань.

В той же час, основним напрямком повноважень Керівника Апарату Офісу Президента України є урегулювання питань державної служби та організації роботи державних службовців та інших працівників в Офісі.

Слід зазначити, що частина штатних одиниць, що обіймають посади в структурних підрозділах Офісу Президента України є посадами державної служби і посадами патронатної служби.

Так, ст. 6 Закону України «Про державну службу» визначено, що до категорії «А» (вищий корпус державної служби) належить посада лише керівника апарату (секретаріату) постійно діючого допоміжного органу, утвореного Президентом України, тобто посада Керівника Апарату Офісу Президента України. Відповідно до Закону України «Про державну службу» керівник Офісу Президента України не є державним службовцем.

Водночас, ст. 92 зазначеного Закону чітко визначено, що до посад патронатної служби належать посади радників, помічників, уповноважених та прес-секретаря Президента України.

Таким чином, Законом України «Про державну службу» посади Керівника Офісу Президента України; заступники Керівника Офісу Президента України; представників Президента України; Кабінету Президента України; Кабінету Керівника Офісу Президента України; служби; директоратів; департаментів не віднесені ні до посад державної служби.

В той же час, на рівні підзаконних нормативно-правових актів міститься більш точний та широкий перелік посад осіб, які віднесені до патронатної служби Президента України, Офісу Президента України та до груп посад державних органів. Так, в додатку 2 постанови Кабінету Міністрів України «Про умови оплати праці працівників державних органів, на яких не поширюється дія Закону України «Про державну службу»» визначено умови та механізм оплати праці працівників патронатних служб у державних органах. Так, до працівників патронатних служб Президента України, в Офісі Президента України, на яких не поширюється дія Закону України «Про державну службу» належать: Перший помічник, помічники Президента України, радники Президента України, Прес-секретар Президента України, представники Президента України, уповноважені Президента України; Керівник патронатної служби; Перший заступник керівника, заступник керівника патронатної служби; Керівник структурного підрозділу в патронатній службі; Заступник керівника структурного підрозділу в патронатній службі, радник; Помічник, референт; Головний консультант структурного підрозділу в патронатній службі [1].

При цьому, зазначимо, що Кабінет Президента України; Кабінет Керівника Офісу Президента України не віднесені до даного переліку. Таким чином, на сьогодні, залишається нормативно не урегульованим питання адміністративно-правового статусу даних суб'єктів та їхня приналежність до патронатної служби Офісу Президента України.

На нашу думку, в даному випадку варто вести мову про функціонування двох окремих патронатних служб. *Перша – патронатна служба Президента України (Перший помічник, радники, Прес-секретар, представники, уповноважені, помічники). Друга – патронатна служба Офісу Президента України (Керівник Офісу Президента України та вісім заступників керівника Офісу Президента України).* В той же час, варто визначити, що Керівник Апарату Офісу Президента України є державним службовцем, а особи, які працюють в структурно-підпорядкованих йому одиницях є або державними службовцями і на них поширюється дія Закону України «Про державну службу», або особами, які працюють за трудовим договором і на них поширюється дія Кодексу законів про працю.

Адміністративно-правовий статус Першого помічника Президента України визначено пп. 8-10 Указу Президента України «Про Положення про Офіс Президента України».

Перший помічник Президента України підпорядковуються безпосередньо Президентіві України. Призначається на посади на строк повноважень Президента України і звільняється з посади Президентом України. Перший помічник Президента України координує роботу Кабінету Президента України та за дорученням Президента України в межах компетенції бере участь у: 1) здійсненні стратегічного планування та оперативного забезпечення поточної діяльності Президента України; 2) взаємодії з державними органами, підприємствами, установами та організаціями; 3) розробці та узгодженні поточного та перспективного графіка Президента України; 4) візуванні документів, що подаються на розгляд Президентіві України; 5) здійсненні інших доручень Президента України [1].

Першого помічника Президента України з 21 травня 2019 року призначено Указом Президента України «Про призначення С.Шефіра першим помічником Президента України» [2].

Наступним суб'єктом патронатної служби Президента України є Прес-секретар Президента України. Пунктом 15 Указу Президента України «Про затвердження Положення про Офіс Президента України» визначено завдання та функції прес-секретаря Президента України, зокрема, до них належать: 1) висвітлення діяльності Президента України; 2) представлення офіційної позиції Президента України засобам масової інформації; 3) забезпечення проведення за участю Президента України прес-конференцій, брифінгів, інших заходів для представників засобів масової інформації; 3) здійснення аналізу висвітлення діяльності Пре-

зидента України в засобах масової інформації та інформування Президента України, Главу Адміністрації Президента України з цього питання [3].

На нашу думку, це є ключовими завданнями прес-секретаря Президента України більш детально його завдання та функції, права та обов'язки, відповідальність, юридичні гарантії діяльності повинні бути чітко визначені в посадовій інструкції прес-секретаря Президента України. Втім, ні на офіційному сайті представництва Президента України, ні на сайті Офісу Президента України даного документа немає. Водночас слід зазначити, що на сьогодні, на сайті Верховної Ради України з відміткою «чинні» діють два укази Президента України – «Про Положення про Офіс Президента України» та «Про Положення про Адміністрацію Президента України». На нашу думку, у зв'язку з реорганізацією Адміністрації Президента України та утворенням Офісу Президента України логічним буде трата чинності підзаконного акту, що визначає адміністративно-правовий статус Адміністрації Президента України. Підставою для вчинення даної дії є набуття чинності Указу Президента України «Про Положення про Офіс Президента України».

Уповноважені Президента України та представники Президента України призначаються на посади на строк повноважень Президента України і звільняються з посад Президентом України. Керівник Офісу Президента України вносить Президенту України пропозиції щодо призначення на посади, звільнення з посад уповноважених Президента України та в подальшому координує їх діяльність.

Кабінет Президента України, Кабінет Керівника Офісу Президента України, служби, директори та департаменти є самостійними структурними підрозділами Офісу.

Керівники самостійних структурних підрозділів Офісу Президента України: 1) здійснюють керівництво відповідними структурними підрозділами Офісу, забезпечують належне виконання доручень Керівника Офісу Президента України, його заступників, Керівника Апарату Офісу Президента України; 2) забезпечують розроблення та вносять Керівнику Офісу Президента України через його заступників для подання Президенту України пропозиції з питань, віднесених до їх компетенції; 3) готують та вносять у встановленому порядку Керівнику Апарату Офісу Президента України пропозиції щодо структури і штатного розпису відповідних структурних підрозділів; 4) виконують інші функції, передбачені положеннями про відповідні структурні підрозділи.

Зі змісту аналізу постанови Кабінету Міністрів України від 18 січня 2017 р. № 15 «Питання оплати праці працівників державних органів», в якій виокремлено:

групу 6 «Посади керівників підрозділів у складі самостійних структурних підрозділів державних органів» до яких віднесено керівників підрозділів у складі самостійних структурних підрозділів і їх заступників (управлінь, інспекцій, відділів, відділень, секторів) апарату допоміжних органів, утворених Президентом України (Офіс Президента України);

групу 7 «Посади головних спеціалістів державних органів» до яких віднесено головних спеціалістів апарату допоміжних органів, утворених Президентом України (Офіс Президента України);

групу 8 «Посади провідних спеціалістів державних органів» до яких віднесено спеціалістів (консультантів) апарату допоміжних органів, утворених Президентом України (Офіс Президента України)

групу 9 «Посади спеціалістів державних органів» до яких віднесено спеціалістів (консультантів) апарату допоміжних органів, утворених Президентом України (Офіс Президента України) [4]

вбачається, що керівники та працівники Кабінету Президента України, Кабінету Керівника Офісу Президента України, служби, директори та департаменти є або державними службовцями, або працюють за трудовим договором. Також актуальним залишається питання не визначеності даних самостійних структурних підрозділів в структурі Офісу Президента України, адже, їхні завдання та функції не визначені в Положенні про Офіс Президента України та не перебувають у відкритому та вільному доступі на офіційному сайті Президента України та Офісу Президента України.

Таким чином, вважаємо, що *особливостями патронатної служби Президента України є:*

- термін перебування на службі не може перевищувати терміну перебування Президента України на посаді та виконання ним своїх обов'язків;
- посади належать як до державних службовців, так і о осіб, що працюють за контрактом (трудовим договором), так і позаштатні працівники;
- характеризується центричністю підпорядкування лише Президенту України;
- мають особливий порядок відбору, призначення та перебування на службі;
- специфічний характер завдань та функцій працівників патронатних служб.

Отже, **патронатна служба Президента України** – це професійна діяльність працівників постійно діючого допоміжного органу, що утворюється Президентом України з метою виконання організаційних, кадрових, правових, аналітичних, наукових, консультативних, комунікативних, експертних завдань, перебувають у підпорядкуванні Президента України на посадах державних службовців та осіб, що працюють за контрактом (трудовим договором).

Список використаних джерел:

1. Про умови оплати праці працівників державних органів, на яких не поширюється дія Закону України «Про державну службу»: затв. Постановою Кабінету Міністрів України 24 грудня 2019 р. № 1112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1112-2019-п#Text>.

2. Про призначення С.Шефіра першим помічником Президента України: затв. Указом Президента України від 21 травня 2019 року № 305/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3052019-27137>.

3. Про Положення про Адміністрацію Президента України: затв. Указом Президента України від 2 квітня 2010 року № 504/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/2010#Text>.

4. Питання оплати праці працівників державних органів: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 18 січня 2017 р. № 15. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249668347>.

